

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ
Vedic Literature of Ancient India

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ବାଜସନେୟୀ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ସଂହିତା

(शुक्ल यजुर्वेद - वाजसनेयी माध्यन्दिन संहिता)
(Shukla Yajurveda - Vaajasaneyi Maadhyandina Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,

ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ସେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋତାମାରି ଗଡ଼, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,

ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

|| ଅଥଃ ପଞ୍ଚଦଶୋଧ୍ୟାୟଃ ||

ଅଗ୍ନେ ଜାତାନ୍ ପ୍ର ଶୁଦା ନଃ ସପତ୍ନାନ୍ ପ୍ରତ୍ୟଜାତାନ୍ ନୁଦ ଜାତବେଦଃ ।
ଅଧି ନୋ ବ୍ରୁହି ସୁମନା ଅହେତଂସ୍ରବ ସ୍ୟାମ ଶର୍ମସ୍ତ୍ରବରୂପ ଉଦ୍-ଭୌ ॥ ୧ ॥

ସହସ୍ରା ଜାତାନ୍ ପ୍ର ଶୁଦା ନଃ ସପତ୍ନାନ୍ ପ୍ରତ୍ୟଜାତାଞ୍ଜାତବେଦୋ ନୁଦସ୍ତୁ ।
ଅଧି ନୋ ବ୍ରୁହି ସୁମନସ୍ୟମାନୋ ବୟଃ ସ୍ୟାମ ପ୍ର ଶୁଦା ନଃ ସପତ୍ନାନ୍ ॥ ୨ ॥

ଷୋଡଶୀ ସ୍ତୋମ ଓଜୋ ଦ୍ରବିଶଂ ଚତୁଷ୍ପଦ୍ଭାରିଧଶ ସ୍ତୋମୋ ବର୍ଚ୍ଚୋ ଦ୍ରବିଶମ୍ ।
ଅଗ୍ନେଃ ପୁରୀଷମସ୍ୟାୟୋ ନାମ ତାଂ ତ୍ବା ବିଶ୍ୱେ ଅଭି ଗୃଣନ୍ତୁ ଦେବାଃ ।
ସ୍ତୋମପୃଷ୍ଠା ଘୃତବତୀହ ସୀଦ ପ୍ରଜାବଦସ୍ତେ ଦ୍ରବିଶା ଯଜସ୍ତୁ ॥ ୩ ॥

ଏବଶ୍ଚନ୍ଦୋ ବରିବଶ୍ଚନ୍ଦଃ ଶମ୍ଭୁଶ୍ଚନ୍ଦଃ ପରିଭୁଶ୍ଚନ୍ଦ ଆଛଛନ୍ଦୋ ମନଶ୍ଚନ୍ଦୋ ବ୍ୟତଶ୍ଚନ୍ଦଃ ସିନ୍ଧୁଶ୍ଚନ୍ଦଃ
ସମୁଦ୍ରଶ୍ଚନ୍ଦଃସରିରଂ ଛନ୍ଦଃ କକୁପ୍ଛନ୍ଦସ୍ତ୍ରକକୁପ୍ଛନ୍ଦଃ କାବ୍ୟଂ ଛନ୍ଦୋ ଅଙ୍କୁପଂ ଛନ୍ଦୋ
ଋଷପଞ୍ଜିଶ୍ଚନ୍ଦଃ ପଦପଞ୍ଜିଶ୍ଚନ୍ଦୋ ବିଷ୍ଣୁପଞ୍ଜିଶ୍ଚନ୍ଦଃ କ୍ଷୁରୋ ଭ୍ରଜଶ୍ଚନ୍ଦଃ ॥ ୪ ॥

ଆଛଛନ୍ଦଃ ପ୍ରଛଛନ୍ଦଃ ସଂୟଛନ୍ଦୋ ବିୟଛନ୍ଦୋ ବୃହଛନ୍ଦୋ ରଥନ୍ତରଞ୍ଜିଶ୍ଚନ୍ଦୋ ନିକାୟଶ୍ଚନ୍ଦୋ
ବିବଧଶ୍ଚନ୍ଦୋ ଗିରଶ୍ଚନ୍ଦୋ ଭ୍ରଜଶ୍ଚନ୍ଦଃ ସଂସ୍ତୁପ୍ଛନ୍ଦୋ ଋଷ୍ଟୁପ୍ଛନ୍ଦ ଏବଶ୍ଚନ୍ଦୋ ବରିବଶ୍ଚନ୍ଦୋ
ବୟଶ୍ଚନ୍ଦୋ ବୟସ୍ତୁଶ୍ଚନ୍ଦୋ ବିଷ୍ଣୁର୍ଧାଶ୍ଚନ୍ଦୋ ବିଶାଲଂ ଛନ୍ଦଶ୍ଚନ୍ଦୋ ଦୂରୋହଣଂ ଛନ୍ଦସ୍ତୁ
ଛନ୍ଦୋ ଅଙ୍କାଙ୍କଂ ଛନ୍ଦଃ ॥ ୫ ॥

ରଶ୍ମିନା ସତ୍ୟାୟ ସତ୍ୟଂ ଜିନ୍ଦୁ ପ୍ରେତିନା ଧର୍ମଣା ଧର୍ମଂ ଜିନ୍ଦାନୁତ୍ୟା ଦିବା ଦିବଂ ଜିନ୍ଦୁ
ସନ୍ଧିନାଃତ୍ତରିକ୍ଷେଣାତ୍ତରିକ୍ଷଂ ଜିନ୍ଦୁ ପ୍ରତିଧିନା ପୃଥିବ୍ୟା ପୃଥିବୀଂ ଜିନ୍ଦୁ ବିଷ୍ଣୁମ୍ନେନ ବୃଷ୍ଣ୍ୟା ବୃଷ୍ଣିଂ ଜିନ୍ଦୁ
ପ୍ରବୟାହ୍ନାହ୍ନର୍ଜିନ୍ଦାନୁୟା ରାତ୍ର୍ୟା ରାତ୍ରୀଂ ଜିନ୍ଦୋଶିଜା ବସୁଭ୍ୟୋ ବସୁଜ୍ଞିନ୍ଦୁ ପ୍ରକେତେନାଦିତ୍ୟେଭ୍ୟା
ଆଦିତ୍ୟାଜ୍ଞିନ୍ଦୁ ॥ ୬ ॥

ତନ୍ତ୍ରନା ରାୟସ୍ତୋଷେଣ ରାୟସ୍ତୋଷଂ ଜିନ୍ଦୁ ସଂସର୍ପର୍ପେଣ ଶୁଭାୟ ଶୁଭଂ
ଜିନ୍ଦ୍ରେତେନୌଷଧୀଭିରୋଷଧୀର୍ଜନ୍ଦୋଋମେନ ତନ୍ତୁଭିସ୍ତନ୍ତୁର୍ଜିନ୍ଦୁ ବୟୋଧସାଧୀତେନାଧୀତଂ
ଜିନ୍ଦୁଭିଜିତା ତେଜସା ତେଜୋ ଜିନ୍ଦୁ || ୭ ||

ପ୍ରତିପଦସି ପ୍ରତିପଦେ ତ୍ୱା ଽନୁପଦସ୍ୟାନୁପଦେ ତ୍ୱା ସମ୍ପଦସି
ସମ୍ପଦେ ତ୍ୱା ତେଜୋଽସି ତେଜସେ ତ୍ୱା || ୮ ||

ତ୍ରିବୃଦସି ତ୍ରିବୃତେ ତ୍ୱା ପ୍ରବୃଦସି ପ୍ରବୃତେ ତ୍ୱା ବିବୃଦସି ବିବୃତେ ତ୍ୱା ସବୃଦସି ସବୃତେ ତ୍ୱା
ଽଂକ୍ରମୋଽସ୍ୟାକ୍ରମାୟ ତ୍ୱା ସଂକ୍ରମୋଽସି ସଂକ୍ରମାୟ ତ୍ୱୋକ୍ରମୋଽସ୍ତ୍ୟୁକ୍ରମାୟ ତ୍ୱୋକ୍ରାନ୍ତିରସ୍ତ୍ୟୁକ୍ରାନ୍ତିଃ
ତ୍ୱା ଽପିପତିନୋର୍ଜୋର୍ଜଂ ଜିନ୍ଦୁ || ୯ ||

ରାଜ୍ୟସି ପ୍ରାଚୀ ଦିଗୁସବସ୍ତେ ଦେବା ଅପିପତୟୋଽଗ୍ନିହେତୀନାଂ ପ୍ରତିଧର୍ତ୍ତା ତ୍ରିବୃତ୍ ତ୍ୱା ସ୍ତୋମଃ
ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଶ୍ରୟତ୍ୱାଜ୍ୟମୁକ୍ତ୍ୟମବ୍ୟଧାୟୈ ସ୍ତୂତ୍ୱାତୁ ରଥନ୍ତରଂ ସାମ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ଋଷୟସ୍ତ୍ୱା
ପ୍ରଥମଜା ଦେବେଷୁ ଦିବୋ ମାତ୍ରୟା ବରିମ୍ଣା ପ୍ରଥନ୍ତୁ ବିଧର୍ତ୍ତା ଚାୟମପିପତିଷ୍ଠ ତେ ତ୍ୱା ସର୍ବେ
ସଂବିଦାନା ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ଯଜମାନଂ ଚ ସାଦୟନ୍ତୁ || ୧୦ ||

ବିରାଡସି ଦକ୍ଷିଣା ଦିଗୁଦ୍ରାସ୍ତେ ଦେବା ଅପିପତୟ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ହେତୀନାଂ ପ୍ରତିଧର୍ତ୍ତା ପଞ୍ଚଦସ୍ତ୍ୱା ସ୍ତୋମଃ
ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଶ୍ରୟତୁ ପ୍ର ଉଗମୁକ୍ତ୍ୟମବ୍ୟଧାୟୈ ସ୍ତୂତ୍ୱାତୁ ବୃହସ୍ପାମ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ଋଷୟସ୍ତ୍ୱା
ପ୍ରଥମଜା ଦେବେଷୁ ଦିବୋ ମାତ୍ରୟା ବରିମ୍ଣା ପ୍ରଥନ୍ତୁ ବିଧର୍ତ୍ତା ଚାୟମପିପତିଷ୍ଠ ତେ ତ୍ୱା ସର୍ବେ
ସଂବିଦାନା ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ଯଜମାନଂ ଚ ସାଦୟନ୍ତୁ || ୧୧ ||

ସମ୍ରାଜସି ପ୍ରତୀଚୀ ଦିଗାଦିତ୍ୟାସ୍ତେ ଦେବା ଅପିପତୟୋ ବରୁଣୋ ହେତୀନାଂ ପ୍ରତିଧର୍ତ୍ତା
ସପ୍ତଦଶସ୍ତ୍ୱା ସ୍ତୋମଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଶ୍ରୟତୁ ମରୁତୃତୀୟମୁକ୍ତ୍ୟମବ୍ୟଧାୟୈ ସ୍ତୂତ୍ୱାତୁ ବୈରୂପଂ ସାମ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ଋଷୟସ୍ତ୍ୱା ପ୍ରଥମଜା ଦେବେଷୁ ଦିବୋ ମାତ୍ରୟା ବରିମ୍ଣା ପ୍ରଥନ୍ତୁ ବିଧର୍ତ୍ତା
ଚାୟମପିପତିଷ୍ଠ ତେ ତ୍ୱା ସର୍ବେ ସଂବିଦାନା ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ଯଜମାନଂ ଚ
ସାଦୟନ୍ତୁ || ୧୨ ||

ସ୍ୱରାତସ୍ତ୍ୟାଦୀଚା ଦିତ୍ତରୁତସ୍ତେ ଦେବା ଅଧିପତୟଃ ସୋମୋ ହେତୀନାଂ ପ୍ରତିଧର୍ତ୍ତେକବିଷଣ୍ଣା
ସ୍ତୋମଃ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ଶ୍ରୟତୁ ନିଷ୍ଠେବଲ୍ୟମୁକ୍ତମବ୍ୟଥାୟୈ ସ୍ତୁତ୍ୱାତୁ ବୈରାଜ୍ ସାମ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା
ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ଋଷୟସ୍ତା ପ୍ରଥମଜା ଦେବେଷୁ ଦିବୋ ମାତ୍ରୟା ବରିମ୍ବଣା ପ୍ରଥନ୍ତୁ ବିଧର୍ତ୍ତା
ଚାୟମଧିପତିଶ୍ଚ ତେ ତ୍ୱା ସର୍ବେ ସଂବିଦାନା ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ଯଜମାନଂ ଚ
ସାଦୟନ୍ତୁ || ୧୩ ||

ଅଧିପତ୍ୟସି ବୃହତୀ ଦିଗ୍ବିଶ୍ୱେ ତେ ଦେବା ଅଧିପତୟୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ହେତୀନାଂ ପ୍ରତିଧର୍ତ୍ତା
ତ୍ରିଶବତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶୋ ତ୍ୱା ସ୍ତୋମୌ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ଶ୍ରୟତାଂ ବୈଶ୍ୱଦେବାଗ୍ନିମାରୁତେ ଉକ୍-ଥେ
ଅବ୍ୟଥାୟୈ ସ୍ତୁତ୍ୱାତାଃ ଶାକ୍ତରରୈବତେ ସାମନୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ଋଷୟସ୍ତା ପ୍ରଥମଜା
ଦେବେଷୁ ଦିବୋ ମାତ୍ରୟା ବରିମ୍ବଣା ପ୍ରଥନ୍ତୁ ବିଧର୍ତ୍ତା ଚାୟମଧିପତିଶ୍ଚ ତେ ତ୍ୱା ସର୍ବେ ସଂବିଦାନା
ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ଯଜମାନଂ ଚ ସାଦୟନ୍ତୁ || ୧୪ ||

ଅୟଂ ପୁରୋ ହରିକେଶଃ ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମିସ୍ତସ୍ୟ ରଥଗୃହ୍ଣନ୍ତୁ ରଥୌଜାଶ୍ଚ ସେନାନୀଗ୍ରାମଣ୍ୟୌ |
ପୁଞ୍ଜିକସ୍ଥଲା ଚ କ୍ରତୁସ୍ଥଲା ଚାୟରସୌ ଦତ୍-କ୍-ଶବଃ ପଶବୋ ହେତିଃ ପୌରୁଷେୟୋ ବଧଃ
ପ୍ରହେତିସ୍ତେଭ୍ୟା ନମୋ ଅସ୍ତୁ ତେ ନୋଽବନ୍ତୁ ତେ ନୋ ମୃତୟନ୍ତୁ ତେ ଯଂ ଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ଯଶ୍ଚ ନୋ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତମେଷାଂ ଜନ୍ମେ ଦଧ୍ନଃ || ୧୫ ||

ଅୟଂ ଦକ୍ଷିଣା ବିଶ୍ୱକର୍ମା ତସ୍ୟ ରଥସ୍ଥନଶ୍ଚ ରଥେଚିତ୍ରଶ୍ଚ ସେନାନୀଗ୍ରାମଣ୍ୟୌ |
ମେନକା ଚ ସହଜନ୍ୟା ଚାୟରସୌ ଯାତୁଧାନା ହେତୀ ରକ୍ଷାଃସି ପ୍ରହେତିସ୍ତେଭ୍ୟା ନମୋ ଅସ୍ତୁ
ତେ ନୋଽବନ୍ତୁ ତେ ନୋ ମୃତୟନ୍ତୁ ତେ ଯଂ ଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ଯଶ୍ଚ ନୋ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତମେଷାଂ ଜନ୍ମେ ଦଧ୍ନଃ || ୧୬ ||

ଅୟଂ ପଶ୍ଚାଦ୍ବିଶ୍ୱବ୍ୟତାସ୍ତସ୍ୟ ରଥପ୍ରୋତଶ୍ଚାସମରଥଶ୍ଚ ସେନାନୀଗ୍ରାମଣ୍ୟୌ |
ପ୍ରମ୍ଳୋଚନ୍ତୀ ଚାନୁମ୍ଳୋଚନ୍ତୀ ଚାୟରସୌ ବ୍ୟାଘ୍ରା ହେତିଃ ସର୍ପାଃ ପ୍ରହେତିସ୍ତେଭ୍ୟା ନମୋ ଅସ୍ତୁ
ତେ ନୋଽବନ୍ତୁ ତେ ନୋ ମୃତୟନ୍ତୁ ତେ ଯଂ ଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ଯଶ୍ଚ ନୋ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତମେଷାଂ ଜନ୍ମେ ଦଧ୍ନଃ
|| ୧୭ ||

ଅୟମୁତ୍ତରାସ୍ତଂୟଦୁସ୍ତସ୍ୟ ତାର୍ଷ୍ୟଶ୍ଚାରିଷ୍ଟନେମିଷ୍ଠ ସେନାନୀଗ୍ରାମଣୌ ।
ବିଶ୍ୱାତୀ ଚ ଘୃତାତୀ ଚାୟରସାବାପୋ ହେତିର୍ବାତଃ ପ୍ରହେତିସ୍ତେଭ୍ୟା ନମୋ ଅସ୍ତୁ ତେ
ନୋଽବନ୍ଧୁ ତେ ନୋ ମୃତୟନ୍ତୁ ତେ ଯଂ ଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ଯଶ୍ଚ ନୋ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତମେଷାଂ ଜନ୍ମେ ଦଧ୍ନଃ ॥୧୮॥

ଅୟମୁପର୍ଯ୍ୟାଗୁସ୍ତସ୍ୟ ସେନଜିତ ସୁଷେଷଶ୍ଚ ସେନାନୀଗ୍ରାମଣୌ ।
ଉର୍ବଶୀ ଚ ପୂର୍ବଚିତ୍ତିଶ୍ଚାୟରସାବବସ୍ତୁର୍ଜନ୍ ହେତିର୍ବିଦ୍ୟାତ୍-ପ୍ରହେତିସ୍ତେଭ୍ୟା ନମୋ ଅସ୍ତୁ ତେ
ନୋଽବନ୍ଧୁ ତେ ନୋ ମୃତୟନ୍ତୁ ତେ ଯଂ ଦ୍ୱିଷ୍ଣୋ ଯଶ୍ଚ ନୋ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତମେଷାଂ ଜନ୍ମେ ଦଧ୍ନଃ ॥୧୯॥

ଅଗ୍ନିର୍ମୂର୍ଧା ଦିବଃ କକୁପ୍ତଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଅୟମ୍ ।
ଅପାଞ୍ଚ ରେତାଞ୍ଚି ଜିନ୍ନତି ॥ ୨୦ ॥

ଅୟମଗ୍ନିଃ ସହସ୍ତ୍ରିଣୋ ବାଜସ୍ୟ ଶତନୟୁତିଃ ।
ମୂର୍ଧା କବୀ ରୟୀଶାମ୍ ॥ ୨୧ ॥

ଦ୍ୱାମଗ୍ନେ ପୁଷ୍କରାଦଧ୍ୟଥର୍ବା ନିରମନ୍ତତ ।
ମୂର୍ଧ୍ନୋ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ବାଘତଃ ॥ ୨୨ ॥

ଭୁବୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ରଜସଶ୍ଚ ନେତା ଯତ୍ରା ନିୟୁତ୍-ଭିଃ ସଚସେ ଶିବାଭିଃ ।
ଦିବି ମୂର୍ଧାନଂ ଦଧିଷେ ସ୍ୱର୍ଗାଂ ଜିହ୍ୱାମଗ୍ନେ ଚକୃଷେ ହବ୍ୟବାହମ୍ ॥ ୨୩ ॥

ଅବୋଧ୍ୟଗ୍ନିଃ ସମିଧା ଜନାନାଂ ପ୍ରତି ଧେନୁମିବାୟତୀମୁଷାସମ୍ ।
ୟଦ୍ୱା ଇବ ପ୍ର ବୟାମୁଜ୍ଜିହାନାଃ ପ୍ର ଭାନବଃ ସିସ୍ରତେ ନାକମଞ୍ଚ ॥ ୨୪ ॥

ଅବୋତାମ କବୟେ ମେଧ୍ୟାୟ ବଚୋ ବନ୍ଧାରୁ ବୃଷଭାୟ ବୃଷ୍ଣେ ।
ଗବିଷ୍ଠିରୋ ନମସା ସ୍ତୋମମଗ୍ନୌ ଦିବୀବ ରୁକ୍ମମୁରୁବ୍ୟଞ୍ଚମଶ୍ରେତ୍ ॥ ୨୫ ॥

ଅୟମିହ ପ୍ରଥମୋ ଧାୟି ଧାତୁଭିର୍ହୋତା ଯୁଜିଷ୍ଠୋ ଅଧ୍ବରେଷ୍ଠୀତ୍ୟଃ ।
ୟମପ୍ନବାନୋ ଭୃଗବୋ ବିରୁରୁରୁର୍ବନେଷୁ ଚିତ୍ରଂ ବିଭ୍ରଂ ବିଶେ-ବିଶେ ॥ ୨୬ ॥

ଜନସ୍ୟ ଗୋପା ଅଜନିଷ୍ଠ ଜାଗୃବିରଗ୍ନିଃ ସୁଦକ୍ଷଃ ସୁବିତାୟ ନବ୍ୟସେ ।
ଘୃତପ୍ରତୀକୋ ବୃହତା ଦିବିସ୍ପୃଶା ଦ୍ୟୁମଦ୍ଭି ଭାତି ଭରତେଭ୍ୟଃ ଶୁଚିଃ ॥ ୨୭ ॥

ତ୍ୱାମଗ୍ନେ ଅଙ୍ଗିରସୋ ଗୁହା ହିତମନ୍ୱବିନ୍ଦଞ୍ଜିଶ୍ଚିୟାଶଂ ବନେ - ବନେ ।
ସ ଜାୟସେ ମଥ୍ୟମାନଃ ସହୋ ମହତ୍ତ୍ୱାମାଦୁଃ ସହସସ୍ତୁତ୍ରମଙ୍ଗିରଃ ॥ ୨୮ ॥

ସଖାୟଃ ସଂ ବଃ ସମ୍ୟଞ୍ଜିମିଷଧଃ ସ୍ରୋମଂ ଚାଗ୍ନୟେ ।
ବର୍ଷିଷ୍ଠାୟ ଶିତୀନାମୂର୍ତ୍ତୋ ନପ୍ତେ ସହସ୍ରତେ ॥ ୨୯ ॥

ସଧସମିଦ୍ୟୁବସେ ବୃଷନ୍ନଗ୍ନେ ବିଶ୍ୱାନ୍ୟୟ ଆ ।
ଇତସ୍ତଦେ ସମିଧ୍ୟସେ ସ ନୋ ବସୁନ୍ୟା ଭର ॥ ୩୦ ॥

ତ୍ୱାଂ ଚିତ୍ରଶ୍ରବସ୍ତମ ହବନ୍ତେ ବିଷ୍ଣୁ ଜନ୍ତବଃ ।
ଶୋଚିଷ୍ଠେଶଂ ପୁରୁପ୍ରିୟାଗ୍ନେ ହବ୍ୟାୟ ବୋଦବେ ॥ ୩୧ ॥

ଏନା ବୋ ଅଗ୍ନିଂ ନମସ୍ରୋର୍ତ୍ତୋ ନପାତମା ହୁବେ ।
ପ୍ରିୟଂ ଚେତିଷ୍ଠମରତିଧଃ ସ୍ୱଧ୍ୱରଂ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଦୂତମମୃତମ୍ ॥ ୩୨ ॥

ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଦୂତମମୃତଂ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଦୂତମମୃତମ୍ ।
ସ ଯୋଜତେ ଅରୁଷା ବିଶ୍ୱଭୋଜସା ସ ଦୁଦ୍ରବସ୍ତାହୁତଃ ॥ ୩୩ ॥

ସ ଦୁଦ୍ରବସ୍ତାହୁତଃ ସ ଦୁଦ୍ରବସ୍ତାହୁତଃ ।
ସୁବ୍ରହ୍ମା ଯଜ୍ଞଃ ସୁଶମୀ ବସୁନାଂ ଦେବଧଃ ରାଧୋ ଜନାନାମ୍ ॥ ୩୪ ॥

ଅଗ୍ନେ ବାଜସ୍ୟ ଗୋମତ ଇଶାନଃ ସହସ୍ରୋ ଯୁହୋ ।
ଅସ୍ତେ ଧେହି ଜାତବେଦୋ ମହି ଶ୍ରବଃ ॥ ୩୫ ॥

ସ ଇଧାନୋ ବସୁଷ୍ଟବିରଗ୍ନିରୀତେନ୍ୟା ଗିରା ।
ରେବଦସ୍ତତ୍ୟଂ ପୁର୍ବଶୀକ ଦୀଦିହି ॥ ୩୬ ॥

କ୍ଷପୋ ରାଜନ୍ନୁତ ତୁନାଗ୍ନେ ବସ୍ତୋରୁତୋଷସଃ ।
ସ ତିଗ୍ନଜମ୍ବ ରକ୍ଷସୋ ଦହ ପ୍ରତି ॥ ୩୭ ॥

ଭଦ୍ରୋ ନୋ ଅଗ୍ନିରାଦୁତୋ ଭଦ୍ରା ରାତିଃ ସୁଭଗ ଭଦ୍ରୋ ଅଧିରଃ ।
ଭଦ୍ରା ଭତ ପ୍ରଶସ୍ତୟଃ ॥ ୩୮ ॥

ଭଦ୍ରା ଭତ ପ୍ରଶସ୍ତୟୋ ଭଦ୍ରଂ ମନଃ କୃଶୁଷ୍ଟ ବୃତ୍ରତୁର୍ଯ୍ୟେ ।
ୟେନା ସମସ୍ତୁ ସାସହଃ ॥ ୩୯ ॥

ୟେନା ସମସ୍ତୁ ସାସହୋଽବ ପ୍ରିରା ତନ୍ନୁହି ଭୁରି ଶର୍ଧତାମ୍ ।
ବନେମା ତେ ଅଭିଷ୍ଠିତିଃ ॥ ୪୦ ॥

ଅଗ୍ନିଂ ତଂ ମନ୍ୟେ ଯୋ ବସୁରସ୍ତଂ ଯଂ ଯନ୍ତି ଧେନବଃ ।
ଅସ୍ତମର୍ବନ୍ତ ଆଶବୋଽସ୍ତଂ ନିତ୍ୟାସୋ ବାଜିନ ଇଷଃ ସ୍ତୋତୃଭ୍ୟ ଆ ଭର ॥ ୪୧ ॥

ସୋ ଅଗ୍ନିର୍ଯୋ ବସୁର୍ଗୃଣୋ ସଂ ଯମାୟନ୍ତି ଧେନବଃ ।
ସମର୍ବନ୍ତୋ ରଘୁଦ୍ରୁବଃ ସଃ ସୁଜାତାସଃ ସୁରୟ ଇଷଃ ସ୍ତୋତୃଭ୍ୟ ଆ ଭର ॥ ୪୨ ॥

ଉଭେ ସୁଶୁନ୍ତ ସର୍ପିଷୋ ଦର୍ବା ଶ୍ରୀଶୀଷ ଆସନି ।
ଉତୋ ନ ଉତ୍-ପୁପୂର୍ୟା ଉକ୍-ପେଷୁ ଶବସୟତ ଇଷଃ ସ୍ତୋତୃଭ୍ୟ ଆ ଭର ॥ ୪୩ ॥

ଅଗ୍ନେ ତମଦ୍ୟାଶ୍ଚଂ ନ ସ୍ତୋମୈଃ କ୍ରତୁଂ ନ ଭଦ୍ରଂ ହୃଦିଷ୍ଠଶମ୍ ।
ରଧ୍ୟାମା ତ ଓହ୍ନୈଃ ॥ ୪୪ ॥

ଅଧା ହ୍ୟଗ୍ନେ କ୍ରତୋର୍ଭଦ୍ରସ୍ୟ ଦକ୍ଷସ୍ୟ ସାଧୋଃ ।
ରଥୀରୂତସ୍ୟ ବୃହତୋ ବଭୂଥ ॥ ୪୫ ॥

ଏଭିର୍ନୌ ଅକୈର୍ଭବା ନୋ ଅର୍ବାତ୍ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ୟୋତିଃ ।
ଅଗ୍ନେ ବିଶ୍ଵେଭିଃ ସୁମନା ଅନୀକୈଃ ॥ ୪୬ ॥

ଅଗ୍ନିଃ ହୋତାରଂ ମନ୍ୟେ ଦାସୁକ୍ତଂ ବସୁଃ ସୁନୁଃ ସହସ୍ରୋ
ଜାତବେଦସଂ ବିପ୍ରଂ ନ ଜାତବେଦସମ୍ ।
ୟ ଉର୍ଧ୍ଵାୟା ସ୍ଵପ୍ନରୋ ଦେବୋ ଦେବାତ୍ୟା କୃପା ।
ଘୃତସ୍ୟ ବିଭ୍ରାଷ୍ଟିମନ୍ତୁ ବଷ୍ଟି ଶୋଚିଷାଃଃଜୁହ୍ଵାନସ୍ୟ ସର୍ପିଷଃ ॥ ୪୭ ॥

ଅଗ୍ନେ ତ୍ଵଂ ନୋ ଅନ୍ତମ ଉତ ତ୍ରାତା ଶିବୋ ଭବ ବରୁଥ୍ୟଃ ।
ବସୁରଗ୍ନିର୍ବସୁଗ୍ରବା ଅଜ୍ଞା ନକ୍ଷି ଦ୍ୟୁମଉମଂ ରୟିଂ ଦାଃ ।
ତଂ ତ୍ଵା ଶୋଚିଷ୍ଠ ଦୀଦିବଃ ସୁମ୍ନାୟ ନୂନମୀମହେ ସଖିଭ୍ୟଃ ॥ ୪୮ ॥

ୟେନ ରକ୍ଷୟସ୍ତପସା ସତ୍ରମାୟନ୍ନିନ୍ନାନା ଅଗ୍ନିଃ ସ୍ଵରାଭରକ୍ତଃ ।
ତସ୍ମିନ୍ନହଂ ନି ଦଧେ ନାକେ ଅଗ୍ନିଂ ଯମାଦୁର୍ମନବ ସ୍ତ୍ରୀର୍ଣ୍ଣବର୍ହିଷମ୍ ॥ ୪୯ ॥

ତଂ ପତ୍ନୀଭିରନୁ ଗଚ୍ଛେମ ଦେବାଃ ପୁତ୍ରୈର୍ଭ୍ରାତୃଭିରୁତ ବା ହିରଣ୍ୟୈଃ ।
ନାକଂ ଗୃଭ୍ଣାନାଃ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ତୃତୀୟେ ପୃଷ୍ଠେ ଅଧି ରୋଚନେ ଦିବଃ ॥ ୫୦ ॥

ଆ ବାଚୋ ମଧ୍ୟମରୁହଦ୍-ଭୂରଶ୍ୟୁରୟମଗ୍ନିଃ ସପ୍ତତିଷ୍ଠେକିତାନଃ ।
ପୃଷ୍ଠେ ପୃଥିବ୍ୟା ନିହିତୋ ଦବିଦ୍ୟୁତଦଧୟଦଂ କୃଶୁତାଂ ଯେ ପୃତନ୍ୟବଃ ॥ ୫୧ ॥

ଅୟମଗ୍ନିର୍ବୀରତମୋ ବୟୋଧୀଃ ସହସ୍ରିୟୋ ଦ୍ୟୋତତାମପ୍ରୟୁକ୍ତନ୍ ।
ବିଭ୍ରାଜମାନଃ ସରିରସ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଉପ ପ୍ର ଯାହି ଦିବ୍ୟାନି ଧାମ ॥ ୫୨ ॥

ସମ୍ପ୍ରତ୍ୟବଧୁମୁପ ସମ୍ପ୍ରୟାତାଗ୍ନେ ପଥୋ ଦେବୟାନାନ୍ କୃଣୁଧୁମ୍ ।
ପୁନଃ କୃଣ୍ୱାନା ପିତରା ଯୁବାନାଃକ୍ୱାତାଃସୀତ୍ ତ୍ୱୟି ତନ୍ତ୍ରମେତମ୍ ॥ ୫୩ ॥

ଉଦୁଧ୍ୟସ୍ତାଗ୍ନେ ପ୍ରତି ଜାଗୃହି ତ୍ୱମିଷ୍ଟାପୂର୍ତ୍ତେ ସଞ୍ଚ ସୃଜେଥାମୟଂ ତ ।
ଅସ୍ମିନ୍ନସଧସ୍ତେ ଅଧ୍ୟୁତରସ୍ମିନ୍ ବିସ୍ତେ ଦେବା ଯଜମାନାଶ୍ଚ ସୀଦତ ॥ ୫୪ ॥

ୟେନ ବହସି ସହସ୍ରଂ ଯେନାଗ୍ନେ ସର୍ବବେଦସମ୍ ।
ତେନେମଂ ଯଜ୍ଞଂ ନୋ ନୟ ସ୍ୱର୍ଦେବେଷୁ ଗନ୍ତବେ ॥ ୫୫ ॥

ଅୟଂ ତେ ଯୋନିରୃତିୟୋ ଯତୋ ଜାତୋ ଅରୋଚଥା ।
ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆ ରୋହାଥା ନୋ ବର୍ଧୟା ରୟିମ୍ ॥ ୫୬ ॥

ତପଶ୍ଚ ତପସ୍ୟାଶ୍ଚ ଶୈଶିରାବୃତ୍ ଅଗ୍ନେରନ୍ତଃ ଶ୍ଲେଷୋଽସି କଲ୍ଲେତାଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ
କଲ୍ଲକ୍ତାମାପ ଓଷଧୟଃ କଲ୍ଲକ୍ତାମଗ୍ନୟଃ ପୃଥକ୍ତମ ଜୈଷ୍ଠ୍ୟାୟ ସବ୍ରତାଃ ।
ୟେ ଅଗ୍ନୟଃ ସମନସୋଽନ୍ତରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇମେ ।
ଶୈଶିରାବୃତ୍ ଅଭିକଲ୍ଲମାନା ଇନ୍ଦ୍ରମିବ ଦେବା ଅଭିସଂବିଶନ୍ତ ତୟା
ଦେବତୟାଃକ୍ଷିରସ୍ୱଜୁବେ ସୀଦତମ୍ ॥ ୫୭ ॥

ପରମେଷ୍ଠୀ ତ୍ୱା ସାଦୟତୁ ଦିବସ୍ତୃଷ୍ଠେ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠତୀମ୍ ।
ବିଶ୍ୱସ୍ତୈ ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟ ବ୍ୟାନାୟ ବିଶ୍ୱଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ଯକ୍ତ ।
ସୂର୍ଯସ୍ତେଽପିପତିସ୍ତୟା ଦେବତୟାଃକ୍ଷିରସ୍ୱଦ୍ ଧ୍ରୁବା ସୀଦ ॥ ୫୮ ॥

ଲୋକଂ ପୃଣ ଛିଦ୍ରଂ ପୃଣାଥୋ ସୀଦ ଧ୍ରୁବା ଦ୍ରୁମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ତ୍ୱା ବୃହସ୍ପତିରସ୍ମିନ୍ନୋନାବସୀଷଦନ୍ ॥ ୫୯ ॥

ତା ଅସ୍ୟ ସୁଦଦୋହସଃ ସୋମଧଃ ଶ୍ରୀଶକ୍ତି ପୃଶ୍ନୟଃ ।
ଜନ୍ମନ୍ତେବାନାଂ ବିଶସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟା ରୋଚନେ ଦିବଃ ॥ ୬୦ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରଂ ବିଶ୍ୱା ଅବୀବୃଧସ୍ତମୁଦ୍ରବ୍ୟଚସଂ ଗିରଃ ।
ରଥୀତମଧଃ ରଥୀନାଂ ବାଜାନାଧଃ ସପ୍ତତିଂ ପତିମ୍ ॥ ୬୧ ॥

ପ୍ରୋଥଦଶ୍ୱୋ ନ ଯୁବସ୍ତେବିଷ୍ୟନ୍ୟଦା ମହଃ ସଂବରଣାଦ୍ୱୟସ୍ଥାତ୍ ।
ଆଦସ୍ୟ ବାତୋ ଅନୁବାତି ଶୋଚିରଧ ସ୍ଥ ତେ ବ୍ରଜନଂ କୃଷ୍ଣମସ୍ତି ॥ ୬୨ ॥

ଆୟୋଷ୍ଟା ସଦନେ ସାଦୟାମ୍ୟବତଶ୍ଚାୟାୟାଧଃ ସମୁଦ୍ରସ୍ୟ ହୃଦୟେ ।
ରଶ୍ମୀବତୀଂ ଭାସ୍ୱତୀମା ଯା ଦ୍ୟାଂ ଭାସ୍ୟାପୃଥିବୀମୋର୍ବତ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ॥ ୬୩ ॥

ପରମେଷ୍ଠୀ ତ୍ୱା ସାଦୟତୁ ଦିବସ୍ତୃଷ୍ଠେ ବ୍ୟଚସ୍ୱତୀଂ ପ୍ରଥସ୍ୱତୀଂ ଦିବଂ ଯୁକ୍ତ
ଦିବଂ ଦୃଧହ ଦିବଂ ମା ହିଧସୀଃ ।
ବିଶ୍ୱସ୍ତୈ ପ୍ରାଣାୟାପାନାୟ ବ୍ୟାନାୟୋଦାନାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟୈ ଚରିତ୍ରାୟ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ତାୟତି ପାତୁ ମହ୍ୟା ସ୍ୱସ୍ତ୍ୟା ଛର୍ଦ୍ଦିଷା ଶକ୍ତମେନ ତୟା ଦେବତୟାଃକ୍ଷିରସ୍ୱଦ୍ ଧ୍ରୁବେ ସୀଦତମ୍
॥୬୪॥

ସହସ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରମାଂସି ସହସ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରତିମାଂସି ସହସ୍ରସ୍ୟୋନ୍ମାଂସି ସାହସ୍ରୋଂସି ସହସ୍ରାୟ ତ୍ୱା ॥ ୬୫ ॥

ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ

॥ ଋଷିଃ ॥

୧-୧୯ - ପରମେଷ୍ଠୀ | ୨୦-୨୧ - ବିରୂପଃ | ୨୨ - ଭରଦ୍ବାଜଃ | ୨୩ - ତ୍ରିଶିରାଃ |
୨୪-୨୫ - ବୃଧ-ଗବିଷ୍ଠିର | ୨୬ - ବାମଦେବଃ | ୨୭-୨୮ - ସୁତଂଭରଃ | ୨୯ - ଇଷଃ |
୩୦ - ସଂବନନଃ | ୩୧ - ପ୍ରସ୍ନଶ୍ଵଃ | ୩୨-୩୪, ୬୨-୬୫ - ବସିଷ୍ଠଃ | ୩୫-୩୭ - ଗୌତମଃ |
୩୮-୪୦ - ସୌଭରିଃ | ୪୧-୪୭, ୪୯-୫୮ - କୁମାର-ବୃଷ | ୪୮ - ବନ୍ଧୁଃ, ସୁବନ୍ଧୁଃ, ଶୁଭବନ୍ଧୁଃ
| ୫୯ - ଭାରତ ଦେବଶ୍ରବା-ଦେବବାତ | ୬୦ - ଐନ୍ଦ୍ର ପ୍ରିୟମେଧଃ |
୬୧ - ମାଧୁକ୍ତମାସ ଜେତାଃ ॥

॥ ଦେବତା ॥

୧-୨, ୨୦-୫୭, ୬୨, ୬୫ - ଅଗ୍ନିଃ | ୩-୧୯ - ଲିଂଗୋକ୍ତଃ (ଇଷ୍ଟକା) | ୫୭ - ଋତବଃ |
୫୮ - ସୂର୍ଯ୍ୟଃ | ୫୯ - ଲୋକଂପୃଣା ଲିଂଗୋକ୍ତଃ | ୬୦ - ଆପଃ | ୬୧ - ଇନ୍ଦ୍ରଃ |
୬୩-୬୪ - ସ୍ଵୟମାତୃଷ୍ଠା ॥

॥ ଛନ୍ଦ ॥

୧ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ | ୨ - ଭୃଗିକ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ | ୩, ୭ - ବ୍ରାହ୍ମୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ | ୪ - ନିଚୂତ୍ ଆକୃତି |
୫ - ନିଚୂତ୍ ଅଭିକୃତି | ୬ - ବିରାଟ୍ ଅଭିକୃତି | ୮ - ଭୃଗିକ୍ ଆର୍ଷୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ | ୯ - ବିରାଟ୍
ବ୍ରାହ୍ମୀ ଜଗତୀ | ୧୦ - ବିରାଟ୍ ବ୍ରାହ୍ମୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ବ୍ରାହ୍ମୀ ବୃହତୀ | ୧୧, ୧୩ - ସ୍ଵରାଟ୍ ବ୍ରାହ୍ମୀ
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍, ବ୍ରାହ୍ମୀ ବୃହତୀ | ୧୨ - ଭୃଗିକ୍ ବ୍ରାହ୍ମୀ ଜଗତୀ, ବ୍ରାହ୍ମୀ ବୃହତୀ | ୧୪ - ବ୍ରାହ୍ମୀ ଜଗତୀ,
ବ୍ରାହ୍ମୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ | ୧୫ - ବିକୃତି | ୧୬ - ନିଚୂତ୍ ପ୍ରକୃତି | ୧୭ - କୃତି | ୧୮ - ଭୃଗିକ୍ ଅତିପ୍ରକୃତି

| ୧୯ - ନିରୂତ୍ କୃତି | ୨୦-୨୨ - ନିରୂତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ | ୨୩, ୫୨ - ନିରୂତ୍ ଆର୍ଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ |
୨୪-୨୫ - ନିରୂତ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ | ୨୬, ୫୦ - ଭୂରିକ୍ ଆର୍ଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ | ୨୭ - ନିରୂତ୍ ଆର୍ଷୀ ଜଗତୀ |
୨୮ - ବିରାଟ୍ ଆର୍ଷୀ ଜଗତୀ | ୨୯-୩୧, ୫୯-୬୦, ୬୫ - ବିରାଟ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ | ୩୨ - ବିରାଟ୍
ବୃହତୀ | ୩୩ - ନିରୂତ୍ ବୃହତୀ | ୩୪ - ଆର୍ଷୀ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ | ୩୫, ୩୮ - ଭଷିକ୍ |
୩୬-୩୭, ୩୯-୪୦ - ନିରୂତ୍ ଭଷିକ୍ | ୪୧, ୪୩ - ନିରୂତ୍ ପଂକ୍ତି | ୪୨ - ଆର୍ଷୀ ପଂକ୍ତି |
୪୪ - ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ | ୪୫-୪୬ - ଭୂରିକ୍ ଆର୍ଷୀ ଗାୟତ୍ରୀ | ୪୭ - ବିରାଟ୍ ବ୍ରାହ୍ମୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ |
୪୮ - ସ୍ୱରାଟ୍ ବ୍ରାହ୍ମୀ ବୃହତୀ | ୪୯, ୫୪ - ଆର୍ଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ | ୫୧ - ସ୍ୱରାଟ୍ ଆର୍ଷୀ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ |
୫୩ - ଭୂରିକ୍ ଆର୍ଷୀ ପଂକ୍ତି | ୫୫-୫୬, ୬୧ - ନିରୂତ୍ ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ | ୫୭ - ସ୍ୱରାଟ୍ ଭକ୍ତତି |
୫୮ - ବ୍ରାହ୍ମୀ ବୃହତୀ | ୬୨-୬୩ - ବିରାଟ୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ | ୬୪ - ଆକୃତି ||

|| ଇତି ପଞ୍ଚଦଶୋଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ||

